

Medical Treatment on Shabbat II #2: Saving Lives on Shabbat

R' Mordechai Torczyner – michael.torczyner@yu.edu

Beyond that which is explicitly life-saving

1. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:5

מכה שאינה של חלל, נשאלין בבקי ובחולה; ואין מחללין עליו שבת, עד שיאמר אחד מהם שהוא צריך לחילול, או שיעשה אצל אחד מהם סכנת נפשות

For a non-internal wound, we ask an expert and the patient. We do not violate Shabbat unless one of them says this is necessary, or if one of them views it as a danger to life.

2. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:17

צ"ל ספק סכנת נפשות ור"ל דאפילו אומרים רק שמא יכבד עליו החולי ויסתכן נמי שרי וזהו שסיים הרמ"א וע"ל סימן תרי"ה דכן מבואר שם לענין אכילת יוה"כ וה"ה כאן:

It should say "a possible danger to life". Meaning, even if they say that *maybe* the illness will worsen and he will be endangered, it is permitted. This is why Rama concluded, "See section 618," for there this point is made regarding eating on Yom Kippur. The rule is the same here.

3. Talmud, Shabbat 129a

אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורה לחיה בשבת. סבור מינה לחיה אין, לחולה לא, בימות הגשמים אין, בימות החמה לא. איתמר: אמר רב חייה בר אבין אמר שמואל, הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז.

Rav Yehudah cited Shemuel: We make a bonfire on Shabbat for a woman who gave birth. I would think this is for a woman who gave birth, and not for any ill person. I would think it's in the rainy season, not in the summer.

We've learned: Rav Chiya bar Avin cited Shemuel: If someone let blood and became cold, we make a bonfire for them, even in the summer.

4. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 2:14

עושין מדורה לחיה ואפילו בימות החמה מפני שהצנה קשה לחיה הרבה במקומות הקור, אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה, הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז.

We make a bonfire for a woman who gave birth, even in the summer, because cold is very bad for a woman who gave birth in cold places. But we do not make a bonfire for an ill person to be warmed. If someone let blood and became cold, we make a bonfire for him even in the summer.

5. Talmud, Yoma 84b

מחמין חמין לחולה בשבת, בין להשקותו בין להברותו.

We heat up water for an ill person on Shabbat, whether for him to drink or to bathe him.

6. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 2:2

ומדליקין לו את הנר ומכבין מלפניו את הנר ושוחטין לו ואופין ומבשלין ומחמין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו, כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן.

And we light a lamp for him and we extinguish the lamp before him, and we shecht for him and we bake and cook and heat up water for him, whether for him to drink or to bathe him. As a general rule: For a dangerously ill person, it is like a weekday for all of his needs.

7. Raavad (12th century Provence), Commentary to Hilchot Shabbat 2:14

"אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה." א"א ובפרק יום הכפורים (יומא פד) תניא בהדיא מחמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו בין להברותו וכו' ואפשר דבחולה שיש בו סכנה היא.

"But we do not make a bonfire for an ill person to be warmed." And in Yoma 84 we learned explicitly that we heat up hot water for an ill person on Shabbat, whether for him to drink or to bathe him, etc. Perhaps that's for someone who is dangerously ill.

8. Rabbi Vidal of Toulouse (14th century), *Maggid Mishneh to Hilchot Shabbat 2:14*

ואני הייתי סבור לפרש דחיה דוקא תוך שבעה וכמו שכתבתי למעלה וחולה לדעת רבינו אפי' יש בחולי סכנה אין בצנה סכנה ואפשר בבגדים ומחממין לו חמין מלתא אחריתא ואין דומה לעשיית מדורה.

אבל אני מבטל דעתי מפני דעתו לפי שאם הוא שיש בו סכנה הא משמע דלכל צרכיו מחללין ואף על פי שאין במניעת דבר שעושין לו סכנה: And I would have thought to explain that "woman who gave birth" is specifically within the first seven days, as I wrote above, and "ill person" according to the Rambam is even someone who is dangerously ill. Cold is not actually dangerous, and one could use clothing. And the issue of heating hot water is a separate matter, and it does not resemble the issue of making a bonfire.

But I drop my view before his, for if it were a case of dangerous illness, the implication is that we would override Shabbat for all of his needs, even where failure to do something would not cause danger.

9. Ramban (13th century Spain), *Torat ha'Adam Sha'ar haMeichush, Inyan haSakkanah 5*

מכה של חלל דאמרינן אינה צריכה אומד, לומר שאפי' אין שם בקיאתו וחולה נמי אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול ומאכלים ורפואות שהן יפין לחולה, ומחללין שבת ואין נשאלים כלל. אבל כשיודעים ומכירים (נ"א: ורגילין) באותו חולי שהוא ממתין ואין צריך חילול ודאי אסור לעשות לו.

An internal wound, for which we say it need not be evaluated [to justify treating], even if there are no experts present and the patient also says nothing, we do for him all that we would normally do for him during the week, of foods and medicines which are good for the ill, and we desecrate Shabbat and we do not ask at all. But if we know and recognize (alt. are accustomed to) that illness, that it can wait and it does not need desecration, it is certainly prohibited to do this for him.

10. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), *Shulchan Aruch Orach Chaim 328:4*

מכה של חלל אינה צריכה אומד, שאפילו אין שם בקיאים וחולה אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול. אבל כשיודעים ומכירים באותו חולי שממתין ואין צריך חילול, אסור לחלל עליו אף על פי שהיא מכה של חלל.

An internal wound need not be evaluated; even without experts, and with the patient saying nothing, we do for him all that we would normally do during the week. But when we know and recognize that it can wait, and desecration is not needed, then one may not violate Shabbat for him, even though the wound is internal.

11. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), *Mishneh Berurah 328:14*

כל שברור שאין במניעת אותו דבר חשש סכנה אע"פ שמ"מ צריך הוא לו ורגילין לעשות לו אין עושין אותו בשבת אלא ע"י א"י כדין צרכי חולה שאין בו סכנה

Where it is clear that withholding treatment is not dangerous, then even though one needs it, and it is normally done, one does not do it on Shabbat other than via a non-Jew. It is like the treatment of a patient who is not dangerously ill.

Hutrah vs. Dechuyah

12. Rabbeinu Asher (13th-14th century Germany/Spain), *Commentary to Yoma 8:14*

כיון דהתורה התירה לנו אוכל נפש ביום טוב הוה לדידן כל אוכל נפש ביום טוב כמו בחול. והכי נמי כיון שהתירה תורה פיקוה נפש הוי כל מלאכה שעושה בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה כאילו עשאה בחול.

Because the Torah permitted us to prepare food on Yom Tov, all food preparation on Yom Tov is like on a weekday for us. So, too, because the Torah permitted saving lives, every act one performs for a dangerously ill person on Shabbat is as though one did it on a weekday.

13. Rambam (12th century Egypt), *Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 2:1*

דחוויה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצות.
Shabbat is pushed off regarding danger to life, as are the rest of the mitzvot.

14. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), *Kesef Mishneh to Hilchot Shabbat 2:!*

בפרק כיצד צולין (פסחים ע"ז) איפליגו תנאי טומאה אם דחוויה היא בציבור או הותרה... ומשמע בגמרא דהלכה כמ"ד דחוויה היא וכן פסק רבינו בפ"ד מהל' ביאת המקדש. ומשמע דכי היכי דאיפליגו בטומאה ה"נ איפליגו בשבת לגבי חולה אם היא דחוויה או הותרה וקי"ל כמ"ד דחוויה וכ"כ הרשב"א והר"ן שהשבת דחוויה היא אצל חולה ולא הותרה:

On Pesachim 77 the Tannaim debate whether *tumah* is pushed off for communal korbanot, or permitted... And the gemara implies that the halachah follows the view that it is pushed off, and so our master ruled in Hilchot Biat haMikdash 4. And it sounds like just as they debate regarding *tumah*, so they debated regarding Shabbat for an ill person, is it pushed off or permitted, and we follow the view that it is pushed off. And so wrote the Rashba and the Ran that Shabbat is pushed off for an ill person, and not permitted.

15. Rabbi Shlomo ibn Aderet (13th-14th century Spain), Shu"t Rashba 1:689

שמעתי מאחד מגדולי הרבנים שהעיד משם הרב רבי מאיר מרוטנבורק. שהורה להתיר לשחוט אפילו במקום שיש שם נבלה להאכילו. אלא שהטעם שאמרו לי משמו חלוש מאד על כן איני כותבו לך.

והוא הרב שהגיד לי כן דעתו, וטעמו משום דאם אין שוחטין לו יבא לידי סכנה שימנע מלאכול הנבלה וימות.

ולי נראה שהכל תלוי במחלוקת אם נאמר שבת דחוייה או נאמר שבת הותרה אצל חולה... וכדרך שאמרו בטומאה... למ"ד דחוייה היא מאכילין לו הנבילה שהוא צריך לאכול ואין אנו עוברין לשחוט לו. שבמקום שיש לו בשר לאכול לא נעבור אנו ולא נדחה את השבת. וכמדומה שהלכה כמאן דאמר שבת דחוייה היא ולא הותרה.

מכל מקום כל שאין שם נבילה לא אמרינן לגוי לשחוט כיון שהיא דחוייה אצלו. ותדע לך שהרי שנינו בברייתא אין עושין דברים הללו לא על ידי גוים ולא על ידי קטנים אלא על ידי גדולי ישראל.

I heard from one of the great rabbis, who testified in the name of Rabbi Meir of Rothenburg, that he permitted shechitah even where there already was a *neveilah* to feed the patient. But the reason they told me in his name is very weak, and so I won't record it for you.

And he, the rabbi who reported this view to me, explained it's because if we don't shecht for him then he will be endangered, refraining from eating the *neveilah*, and he will die.

It appears to me that all of this depends on the debate as to whether we say Shabbat is pushed off, or we say Shabbat is permitted, for an ill person... And as they said for *tumah*... According to the view that it is pushed off, we feed him *neveilah* which he needs to eat, and we do not violate with shechitah for him, for where there is meat to eat we will not trespass and we will not violate Shabbat. And it appears that the halachah follows the view that Shabbat is pushed off, and not permitted.

Still, as long as there is no *neveilah*, we do not tell a non-Jew to slaughter since Shabbat is [only] pushed off for him. You know this because we learned in a braita, "We do not do these things via non-Jews or via minor, but via adult [or "great"] Jews.

16. Talmud, Shabbat 19a

תנו רבנן: אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם לשבת. במה דברים אמורים - לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה - שפיר דמי. ופוסק עמו על מנת לשבות, ואינו שובת, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו צריך. ומצור לצידן, אפילו בערב שבת מותר.

תנו רבנן: אין צרין על עיירות של נכרים פחות משלשה ימים קודם לשבת, ואם התחילו - אין מפסיקין.

One may not embark on a boat for an optional trip within three days of Shabbat, but one may do so for a mitzvah purpose. Rebbe said: One must arrange with the boat to halt. Rabban Shimon ben Gamliel said: This is not necessary.

One may travel from Tyre to Cidon even on a Friday.

One may not lay siege within three days of Shabbat, but one need not halt a siege which already began.

17. Rabbi Zerachyah halevi (12th century Spain), HaMaor HaKatan to Shabbat, 7a

כל שלשה ימים קודם לשבת קמי שבתא מקרי ונראה כמתנה לדחות את השבת מפני שאין דבר שעומד בפני פקוח נפש והוא הדין להפריש במדברות וכל מקום סכנה שאדם עתיד לחלל בו את השבת

All three days preceding Shabbat are called "before Shabbat" and one who embarks appears to have decided to violate Shabbat, for nothing stands before saving a life. The same would apply to embarking into the wilderness or some other dangerous place, such that one is destined to violate Shabbat.

18. Rabbi Yosef Karo (16th c. Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 248:4

היוצאים בשיירא במדבר, והכל יודעים שהם צריכים לחלל שבת כי מפני הסכנה לא יוכלו לעכב במדבר בשבת לבדם, ג' ימים קודם שבת אסורים לצאת, וביום ראשון ובשני ובשלישי מותר לצאת, ואם אחר כך יארע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש, מותר, ואין כאן חילול...

We may not embark on a caravan within three days of Shabbat, if it is well-known that we will need to violate Shabbat due to the danger of halting there alone on Shabbat. We may embark on Sunday, Monday and Tuesday, and if danger occurs afterward and we need to violate Shabbat to save lives, it is permitted and that is not termed 'desecration'...

19. Rabbi Mechel Handler (20th-21st century USA), *Madrich l'Chevra Hatzalah*, pp. 27-28

Even when the use of *shinui'im* would not cause a delay in treating a *choleh she'yesh bo sakanah* or a *safek mesukan*, nevertheless according to some *poskim*, it is still forbidden to use *shinui'im* while treating them on Shabbos. *Chazal* were concerned lest the lay public be misled into thinking that in situations of *pikuach nefesh*, one is obligated to make attempts to minimize the *melachah* while treating a *choleh mesukan*.

In practice, Rav Moshe Feinstein zt"l and Rav Shlomo Zalman Auerbach zt"l both ruled that *Hatzalah* members should not utilize *shinui'im* or any other forms of *ha-kal ha-kal techilah* when treating a *choleh mesukan* even when the member is convinced that time is not of the essence and patient care will not be compromised. Since we are dealing with a halachically classified *choleh she'yesh bo sakanah* or a *safek mesukan*, we are concerned that the rescuer may err in assuming he has time to utilize *shinui'im* and thereby jeopardize a life.

Rejecting pikuach nefesh for the sake of a mitzvah

20. Rabbi Yisrael Meir Kagan (20th century Poland), *Mishneh Berurah* 328:6

ואם החולה בעצמו מתיירא שיעברו עליו את השבת כופין אותו ומדברים על לבו שהוא חסידות של שטות

Should the patient fear that they will violate Shabbat for him, they should compel him and convince him, for this would be foolish piety.

21. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), *Shulchan Aruch Orach Chaim* 618:1

חולה שצריך לאכול, אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר: אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן, מאכילין אותו על פיו... אפילו אם החולה אומר: אינו צריך, שומעים לרופא

If a patient needs to eat, and an expert doctor – Jewish or not Jewish – says that without eating his illness may worsen and he may be endangered, we feed him... Even if the patient denies needing it, we listen to the doctor.